

(5)

Valach Ondrej a svätojánske dukáty

VALACH ONDREJ UŽ TRETÍ ROK PÁSOL A DOJIL OVCE POD HOLOU pri starom bačovi Vlkovi, čo ho tak volali preto, lebo ktorýsi z jeho de-dov zabil v hore vlka.

Kadečomu sa pri ľnom priučil. Nielen ako odvárať žinčicu, hotoviť syr a oštiepky. Bača ho učil aj poznávať prírodu, dobré pramene zdra-vej vody i liečivú silu zeliniek. I nejednu príhodu o mátohách, ale aj nejednu dobrú radu vypočul Ondro od baču pri večernom ohni.

V čase, keď boli dni čoraz dlhšie a noci čoraz kratšie, bača neraz pri-pomínal: „Čoskoro bude Jána. Svätojánska noc má čarownú moc. Ze-linky nazbierané v tuto noc majú nezvyčajnú liečivú silu. V tom čase

sa pri ohníku presúšajú aj zlaté dukáty a papraďou, čo rozkvitne priam o polnoci, môžeš otvoriť brány jaskýň, v ktorých sú skryté poklady.“

„A vari aj v našom kraji sú dakde ukryté také bohatstvá?“ vyzvedal sa valach Ondro, ktorému sa zrazu zažiadalo dostať sa k peniazom bez roboty.

„Pravdaže sú, akože by neboli,“ prisvedčil bača. „Ibaže nie sú vždy a každému prístupné. Len vo svätojánsku noc ich môže nájsť stačočný mládenec, ak sa kvetom paprade dotkne skaly, ktorá leží pred vchodom do takej jaskyne. Tú treba hľadať.“

Poklady sú vraj aj pod Pustým vrchom. Dva smrečky stoja pred skalou, čo stráži vstup do jaskyne.“

Ondrej si dobre zapamätal, čo bača hovoril o skrýši dukátov pod Pustým vrchom. A už ledva čakal, aby prišiel ten vysnívaný svätojánsky deň a po ľnom i noc, čo má čarownú moc.

A napokon sa aj dočkal. V ten deň pásol ovce ako po iné dni, ibaže nie a nie sa dočkať večera. Ovce podojil, mlieko precedil, nádoby pou-mý-val. Urobil všetko ako po iné večery. A potom nebadane zmizol. A hy-baj k Pustému vrchu. Nemusel ani dlho hľadať dva smrečky a skalu, čo strážila vstup do jaskyne. Mesačný svit ju osvecoval, vidno bolo skoro ako vo dne. Ondrej sa dobre kolom dookola poobzeral a zbadal i porast bujnej paprade, čo ju v ich kraji čertovým rebrom hazyvali. Ktohovie pre-čo, či nie aj práve preto, že mala čarownú moc, možno i od zlého ducha. Veď otvárala brány k pokladom, po ktorých bažilo lakomé ľudské srdce.

I Ondro túžobne hľadal na čertovo rebro, nie a nie vyčkať, kedy za-znie z dialky hlásnikov spev oznamujúci polnoc. Výtúženej chvíle sa napokon dočkal. Odtrhol jedno čertovo rebro, čo práve zakvitlo ču-desným kvetom, dotkol sa ním skaly a tá sa odvalila. Ondro zazrel dl-hú úzku chodbu a na jej konci oslepujúcu žiaru.

Dlhú nerozmyšľal a hned sa tou chodbou pustil. Nebolo mu treba daleko kráčať, čoskoro došiel do priestrannej sály zaplavenej svetlom. Popri stenách stáli truhlice naplnené zlatými, zlatučkými dukátkami. Uprostred miestnosti doháral ohník so žeravými uhlíkmi.

Ondrovi sa priam dych zastavil od úžasu, keď zazrel také nevídane bohatstvo. Jakživ toľko peňazí nevidel. A ako by sa mu zišli! Veď na jeseň by sa rád oženil a groš by bol v dome veľmi potrebný.

Túžba po bohatstve a lakovosti naplnili Ondrovo srdce a zlaté dukáty jeho pastiersku kapsu i všetky vrecká na nohaviciach, na košeli i na halene.

Ondro nechcel počuť akýsi vnútorný hľas, čo mu našepkával: „Neber, čo nie je tvoje. Vezmi si iba z tých prehorených uhlíkov!“

Načože by mi boli uhlíky, keď môžem mať dukátky, pomyslel si a hrabal ďalšie a ďalšie blýskavé zlaté dukáty a napchával ich do plnej kapsy. Už sa ani zavrieť nedala.

Ked' sa nasýtil pohľadom na poklady a ked' už nahrabanými dukátmi upokojil svoje lakové srdce, rozhodol sa vybrať domov.

Duša mu len tak pištala od radosti, že dobre pochodil, že odteraz už bude bohatý, že viac už nebude triet biedu.

Skôr, než začalo svitať, bol už v kolibe. Kapsu s peniazmi schoval pod pričnu, na ktorú sa uložil, že si oddýchne. A hned tvrdo zaspal.

Ráno sa nezobudil ako zvyčajne, bača ho musel durif zo spánku.

„Nože už vstaň! Ovce treba podojíť. Vari si sa ešte dosť nenaspal?! A či si sa nebodaj dakde nocou tútal?“

Ondro skočil na rovné nohy. Nedalo mu, aby sa bačovi nepriznal:

„Bol som v noci pod Pustým vrchom. Tam, čo ste hovorili...“

„A hľadám si odtiaľ aj dačo doniesol?“ vyzvedal sa bača.

„Hej, doniesol,“ pochválil sa Ondro. „I pre vás,“ a siahol do vrecka nohavíc, že dá bačovi aspoň hrst dukátov za dobrú radu.

A tu div divúci! Miesto zlatých ligotavých dukátov mal v hrsti iba čierne prehorené uhlíky.

„Ej, čože to mám v ruke?! Ved ja som si nabral dukátov, zlatých, blyšťavých, nie prehorené uhlíky! Ach, aké ňen boli krásne! Zlaté, ligotavé!“

„Nie je všetko zlato, čo sa blyští,“ prehodil mûdry bača. „Naisto si videl v jaskyni pod Pustým vrchom i uhlíky, nielen dukáty. Z tých si si mal nabrať,“ dohováral mu bača.

„Ved hej, máte pravdu. I taký hlas som začul: „Neber, čo nie je tvoje, radšej si len prehorených uhlíkov vezmi!“ Ale ja som ho neposlúchal. Lakomil som sa na zlaté dukáty,“ zažalostil ľútostivo Ondro a nazrel i do kapsy, do ktorej v noci pchal zlaté dukáty. I v nej boli mesto nich iba prehorené uhlíky.

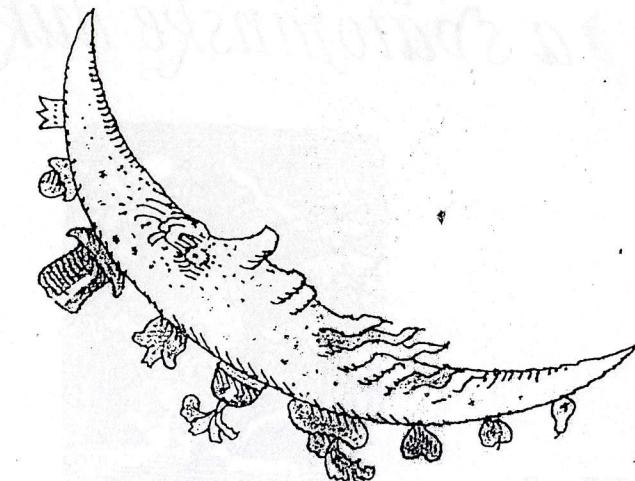
Katarína Habovštiaková

Od tých čias už Ondro nikdy viac nemyslel na svätojánske poklady a na zlaté dukáty. Oženil sa a živil sa iba prácou svojich rúk.

A svojim synom a vnúčatkám

často opakoval:

„Nie je všetko
zlato, čo sa
blyští.“

Globové cvičenia 4. ročník - 2. ročník s 2-3